

predsedniku zvezne skupščine v Beogradu v tej zadevi obširno utemeljeno interpelacijo. Seveda ima Geografski inštitut Jugoslovanske ljudske armade zaradi naše varnosti skrb za konspiracijo stanja na terenu. Vendar se je treba držati pametnih mej, da na kartah ne smejo biti vrisane tovarne orožja, utrdbe in drugi vojaški objekti, saj vendar tuja letala, ki preletavajo našo državo, lahko snemajo vse dele njenega prostora. V tem oziru so zanimiva dognanja prof. dr. Antona Melika in dr. Svetozarja Ilešiča, ki sta se udeležila 1. 1952 mednarodnega geografskega kongresa v Washingtonu. Ko sta obiskala Congress Library in si tam ogledala zbirke zemljevidov, mestnih načrtov itd., sta našla tam toliko podatkov o našem državnem ozemlju in drugod, da sta se spraševala ali je sploh še kje kaj tajnega širom po svetu. Interpelacija poslanca dr. Šnuderla je dosegla izdajo dopolnjenega Odloka o izdajanju kartografskih publikacij za javno uporabo z natančnimi in jasnimi napotki. Ta določa, kakšne karte se smejo izdajati v merilu 1 : 10000 in v večjem merilu in česa ne smejo prikazovati. To je dovoljeno le zvezni in republiški geodetski upravi. Tako je skladno z določili novega odloka Državna založba Slovenije še naprej izdajala šolske zemljevide Slovenije in Jugoslavije. Tudi avtokarte so bile že v skladu s prvim odlokom iz 1. 1955. To so bile predelane šolske karte, kjer so bile izpuščene podrobnosti, vneseni pa znaki, pomembni avtomobilskemu prometu, kot so to črpalke, servisi in posebej poudarjene ceste, ki so tam kvalificirane po pomembnosti in kvaliteti cestišča. Tako so izhajale avtokarte Jugoslavije ter turistične avtokarte Slovenije z Istro in Hrvatskim Primorjem v velikih nakladah in s popravki, kot se je izpopolnjevalo cestno omrežje. Izšlo je tudi več načrtov Ljubljane. Potem ko se je 1. 1947 ustanovljen republiški Geodetski zavod v Ljubljani 1. 1965 lotil vseh kartografskih del od snemanja iz letal do tiskanja kart, je prenehala zasebna kartografska dejavnost, ki je bila dotlej še kako potrebna, ker ni bilo na voljo pravih strokovnjakov. Dva slovenska geografa sta torej ob nujnem sodelovanju risarjev opravila pomembno delo, ki ga prikazuje Planinov tehtni prispevek o dotlej malo znani slovenski kartografski dejavnosti.

Roman Savnik

UJMA, Revija za vprašanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, 1, Ljubljana 1987, 104 str.

Letošnja pomlad je obogatila slovensko periodiko z novo revijo, kakršno smo pri nas do sedaj pogrešali. Izdajatelja publikacije z zgovornim domačim imenom Ujma sta Republiški štab za civilno zaščito in Republiški sekretariat za ljudsko obrambo, k sodelovanju pa sta pritegnila strokovnjake z najrazličnejših slovenskih institucij, ki imajo kakorkoli opraviti z naravnimi nesrečami in s človekovim delovanjem povzročenimi nesrečami.

Uvodni članek dr. Ivana Gamsa razkriva osnovni namen Ujme, ki je, širiti teoretično in izkustveno znanje o naravnih mehanizmi in s tem razumneje posegati v naravo. Naravnim nesrečam se marsikdaj ne moremo izogniti; na osnovi strokovnih analiz in s poznavanjem zakonitosti delovanja in součinkovanja naravnih elementov pa se za krizne situacije lahko pripravimo, odpravimo ali vsaj zmanjšamo posledice naravnih stihij in preprečimo škodljivo delovanje človeka. Tako se razblinjajo pomisleki, da bo revija le stopnjevala občutek ogroženosti, ki se razrašča v nas ob prebiranju dnevnega časopisja.

Ujma naj bi izhajala enkrat letno, posebne in hujše nesreče pa bodo obravnavale dodatne številke. Revija bo prinašala strokovne in hkrati poljudne članke o vremenskih in drugih katastrofah – o pozebah, žledu, toči, viharjih in streli, o suši, poplavih, o snegolomih in snežnih plazovih, o zemeljskih plazovih in usadih, pa tudi o kislem dežju, gozdnih požarih, jedrskem sevanju in epidemijah. Ne bo nam posredovala le

vsega o nesrečah doma, o ukrepanju v odločilnih trenutkih in kasneje, ampak nas bo seznanjala tudi z najbolj odmevnimi katastrofami v svetu in odzivanjem nanje, med drugim tudi z zadnjimi znanstvenimi in tehničnimi dosežki na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Revija bo najbolj dobrodošla v različnih organizacijah za civilno zaščito, v raziskovalnih in izobraževalnih ustanovah, s pridom jo bodo uporabili na planskih zavodih, manjši delež pa bo namenjen tudi prosti prodaji.

Pozornost zbuja tudi tehnična izvedba revije. Bralca pritegne že domiselno oblikovana naslovna stran, k privlačnosti pa pripomorejo tudi izredna vsebinska preglednost (razporeditev besedila po stolpcih, poudarjen tisk), bogata opremljenost član- kov (fotografije, diagrami, preglednice, sheme, zemljevidi in skice) in kvaliteta papir- ja.

In končno še nekaj k prvi številki Ujme. Ker je na tem področju doslej zevala vrzel, se je na začetku kazala potreba po objavi več historičnih pregledov različnih naravnih in drugih nesreč.

V zajetnem zvezku je zbranih kar 26 člankov, ki so razvrščeni po sorodnih te- mah.

Po že omenjenem uvodnem prispevku Ivana Gamsa sta na prvem mestu aktual- na članka o problematiki jedrskih nesreč. Ukvarjata se z najširšimi razsežnostmi ta- kih nesreč doslej, se še posebej ustavljata pri Černobilu in se ozirata v prihodnost. Upoštevani so različni vidiki, saj govorijo o problematiki strokovnjaki z Republiškega komiteja za energetiko, Inštituta Jožefa Štefana in celo z Onkološkega inštituta v Ljubljani.

Nekaj naslednjih člankov razlaga okoliščine, v katerih je v zadnjih letih ali v vsem stoletju prihajalo do vremenskih katastrof – viharjev, neurij s tornadom, žleda, hudourniške erozije in suše na ožjih območjih ali v vsej Sloveniji. Marsikaj vzemo o značilnostih in zakonitostih teh pojavov in o posledicah v naravi in družbi.

Koristna sta tudi prispevka, ki govorita o snežnih plazovih, o samem mehanizmu plazov, o žrtvah in posledicah v cestnem prometu. Govor je tudi o katastrof plazov; posebno dobrodošla je imenska navedba plazov po posameznih občinah.

Eden od sklopov je namenjen potresni problematiki. Na začetku je prvi del pre- gleda velikih potresov na Slovenskem, ki temelji na starih pisanih virih. Od drugih dveh člankov eden ugotavlja rezultate popotresne obnove v Posočju, drugi pa se lote- va tehnične plati (protipotresne gradnje in zaščite starih hiš).

Beseda je namenjena tudi napovedovanju požarne ogroženosti.

Zadnji del je posvečen predvsem varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, teoretičnim vprašanjem in vprašanjem solidarnosti. Dotakne se tudi različnih akcij, posvetovanj in okroglih miz na temo naravnih nesreč.

Posebne vrednosti je bilanca večjih naravnih in drugih nesreč v Sloveniji, Jugo- slaviji in v svetu v letu 1986. Tak pregled bo revija podajala vsako leto.

Če na koncu še enkrat preletimo kazalo, lahko s ponosom ugotovimo, da so velik vsebinski delež prispevali prav geografi. Ne le, da so avtorji tretjine člankov, ampak so tudi med pobudniki in zaslužnimi, da je revija sploh ugledala luč sveta.

Maja Plemelj